

Észak és Közép-Amerika. Felfedezők , Utazók

Alonso Alvarez de Pineda,(1494, Aldeacentenera - 1520) spanyol felfedező és térképész
Francisco Garay, Jamaica kormányzója bízta meg őt, hogy kutassa végig a Mexikói-öblöt. Jamaicából indult el, és Kuba megkerülésével a floridai partokon kötött ki. Innen nyugat felé hajózott, követve Grijalva útvonalát. Bejárta az addig felfedezetlen területeket, ő volt a névadója a Mississippi folyónak. Visszatérése után 1520-ban, újabb expedíciót szervezett, de az út során összetűzésbe keveredtek a helyi indián törzsekkel, és életét vesztette. Az expedíció feltérképezte Új-Spanyolország fennmaradó határait a Mexikói-öbölben, megcáfolta a tengeri folyosó létezését Ázsia felé. Álvarez de Pineda volt az első európai, aki feltérképezte nyugat Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana és Texas part menti területeit .

Antonie Laumet de La Mothe de Cadillac (1658 - 1730) volt a francia felfedező, katona és vezető, 1701-ben saját pénzből megalapította Fort Pontchartrain du Detroit erődjét. Louisiana terület kormányzója volt 1710 - 1716) között

Alvar Nunez Cabeza de Vaca(1490? - 1557?)

Ponfilo Alvarez vezette 250 – 300 emberből álló expedíció 8 éves folytonos küzdelem(természeti csapások , indiánokkal harcolva) után ,négyen elérték(köztük Cabeza de Vaca is) a Culiacan folyó menti spanyol települést , miután bejárták mint első európaiak Dél- Nyugat Észak -Amerikát , először találkozva bölényekkel .

Bernal Diaz del Castillo, más néven Bernal Diaz, (1492-1584) spanyol történész és katona, aki megörökítette a spanyol hódítást Mexikóban. Részt vett Francisco De Cordoba és Hernando Cortez expedíciójában , több mint 100 csatában harcolt , érdemei elismeréseként kinevezték Santiago de los Caballeros Guatemala kormányzójává " Művének címe:Verdadera Historia de la Nueva España Conquista de 1568-ban.

Daniel Bonne(1734 - 1820) Pennsylvániában született katona ,felfedező, úttörő, az Apalache hegység nyugati részén. az első település megalapítója , felfedezéseit Kentuckyban folytatta.

Francisco Fernandez de Cordoba (? - 1524) spanyol felfedező és rabszolga kereskedő, aki feltárta Mexikót (1517) és Nicaraguát (1524).

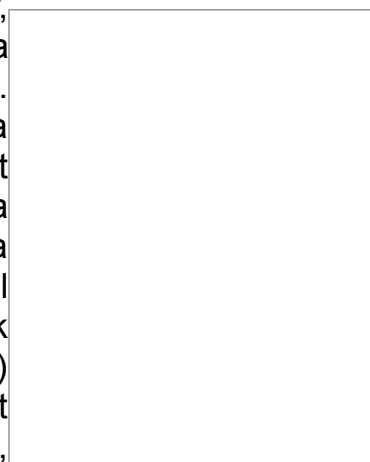
Francisco Vazquez de Coronado (1510-1554) felfedező és hódító. Ő volt az első európai, aki felfedezte Észak-Amerika délnyugati részét (Arizona, Új-Mexikó, Texas, Oklahoma, Kansas)

Gaspar Corte Real (1450? -1501?) portugál felfedező, aki 1500-ban, I. Manuel portugál király megbízásából az Észak-nyugati-átjárót kereste Ázsiába. elsőként hajózott Grönlandra és talán elsőként érte el Észak-Amerika partját (Labrador-sziget, Új-Fundland).

Gaspar de Portola (1767-1784) spanyol katona, vezér, és felfedező. 1768-1770, Kalifornia kormányzója, megalapította Montereyt és San Diegot (Kalifornia). Mint kormányzó, Portola a Spanyol király parancsára elrendelte a jezsuiták letartóztatását és eltávolítását Kaliforniából helyüket a ferencesek, később a domokos rendűek vették át. 1768-ban Portola telepések, misszionáriusok, és a katonák részvételével önként vezet egy nagy expedíciót a kaliforniai partok mentén San Diego-ban és Monterey-be (Kaliforniában) az új ferences missziók létrehozására, Los Angeleszt augusztus 2-án 1769, Santa Barbarát augusztus 19-én,

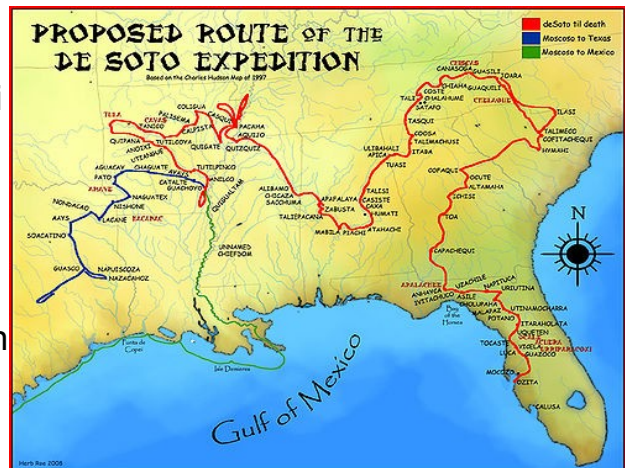
Santa Cruzt október 18-án érték el. Másik expedíció során Portola, Serra atya és mások 1770 május 24-én megérkeztek Montereybe. 1776-ban Portolát választották Monterey kormányzójává ezt a tisztséget nyolc évig, egészen haláláig betöltötte.

Hernan Cortes de Monroy y Pizarro, (Marques del Valle de Oaxaca) (1485–1547) spanyol konkisztádor, akinek nevéhez fűződik az Azték birodalom meghódítása. Cortés a gyarmatosítók azon generációjához tartozott, amely véghezvitte Amerika spanyol gyarmatosításának első szakaszát. Az általa meghódított területeket (a mai Mexikó) Új-Spanyolországának nevezték el. 1521. augusztus 13-án foglalta el Fernando Cortes spanyol konkisztádor az Azték Birodalom fővárosát szétzúzva az amerikai kontinens egyik legerősebb birodalmát,

Hernando De Soto (1500? -1542)

spanyol felfedező, Szerény körülmények között élő spanyol nemesi családba született. A kivezető utat számára az Újvilág felfedezése jelentette, úgyhogy már 16 évesen (1514-ben) Pedrarias Dávila, az első panamai kormányzó kíséretének tagjaként Amerikába hajózott. 1530-ban 23 éves korában Francisco Fernández Córdoba hajóján Panama, Nicaragua és Honduras felfedezésére indult.

Nicaraguából egy expedíciót vezetett a Yucatán-félszigetre, hogy megtalálja az átjárót az Atlanti és a Csendes-óceán között, s létrehozzon egy kereskedelmi hálózatot a keleti világ és Spanyolország között, a sikertelen keresés után 1532-ben hátrahagyva nicaraguai birtokát, Francisco Pizarróhoz csatlakozott, hogy meghódítsa Perut. Ő fedezte fel az inka fővárosba, Cuzcoba vezető ösvényt.

Az inka birodalom leigázása után Pizarro az új főváros (a mai Lima) építésébe fogott, és De Soto lett Cuzco alkormányzója. Később mint Kuba kormányzója, Florida előjárója és a még felfedezetlen területek márkija 1539-ben Floridában, a Charlotte-öbölben kötött ki 620 emberrel és a megmaradt 220 lóval. A hajó utasai között volt pap, kézműves, mérnök, farmer és kereskedő. Nem találtak kincseket, sem aranyat, ezért elkeseredett emberei lázadással fenyegették. De Soto folytatta útját nyugat felé. Ő volt az első olyan európai, aki megpillantotta a Mississippi folyót. A Mississippi völgyében súlyosan megbetegedett, és meghalt.

Jacques Cartier (1491-1557), a francia felfedező, aki három expedíció vezetett, Kanadába, (1534, 1535, és 1541.) megteremtve az első Észak Amerikai francia gyarmatokat.

James Cook (1728 - 1779). Részt vett Francia-Kanada kulcsörödjé, Louisburg ostromában és bevételében. Éjszakánként a Szent Lőrinc-folyó Quebecig tartó szakaszát mérte fel. Pontos hidrográfiai térképei rendkívüli segítséget nyújtottak a brit partraszálló csapatoknak Francia-Kanada fővárosának bevételében 1759-ben.

Felderítette az új-fundlandi vizek és a Labrador-tengeri hajózási feltételeit, 1765-ben pedig a Jamaicai környéki vizeket és a Honduras-öböl vizeit mérte fel.

Jhon Cabot (1450-1499) olasz származású angol felfedező. Az eredetileg fűszer kereskedelemmel foglalkozó, tapasztalt hajós Kolumbusz nagy felfedezéseinek hatására próbált honfitársához hasonló expedíciókat szervezni. Első expedíciójára 1497 felfedezte és feltérképezte Labrador és Új-Fundland partjait, valamint a Breton-foki-szigetet. Második útján felderítette Új-Skóciát és a Delaware-öblöt.

Juan Bautista de Anza (1736 – 1788) mexikói származású felfedező

,megalapítva Los Angeles , San Francisco , San Jose városokat.

Juan de Fuca (15? -1601?) Görög navigátor volt eredeti neve Apostolos Valerianos.

,1592-ben Juan de Fuca folytatta Ulloa útját Észak-Amerika nyugati partja mentén, egész a mai Vancouver szélességéig, ahol a Vancouver-szigetek és a szárazföld közötti (később róla elnevezett) szoros az Aniáni-szoros bejáratának vélte. Ezt úgy is lehetett értelmezni, hogy a Kalifornia menti szoros északi bejáratát találta meg. Tengersizoros Észak-Amerika Ny-i partján, amely a Vancouver szigetet Washington territóriumtól választja el: a San-Juan-öböl és Flattery-fok közt 27 km. széles és e szélességét megtartva mintegy 100 km.-nyi hosszúságban nyulik be K-DK.része felé. Vancouver DK-i végén 60 km. hosszú és 40 km. széles medencét alkot, amelyet É-on Victoria félsziget, a San-Juan-szigetecsoport, K-en Whidbey sziget és D-en Washington fognak körül.

Juan de Salazar y Oñate (1550? -1626) a spanyol hódító, aki megalapította Spanyolország Új-Mexikó gyarmatát, Ő volt Új-Mexikó első kormányzója. 1595- II. Fülöp spanyol király elrendelte , hogy kolonizálni kell Új - Spanyolország északi határa menti területeket , megkeresztelve az ott élő indiánokat, de a fő célkitűzés a legendás Quivira ezüst kincsének megtalálása . Kormányzati jóváhagyással 1598 januárjában Oñate 400 telepessel és katonával (és

állattal).elhagyta Mexicot, Júliusban 1598 az expedíció átkelt a Rio Grande El Paso.és megérkeztek Tewa Pueblo San Juan-ba Oñate vezete telepések csoportja alapította San Juan de los Caballerost és a San Gabrielt, Új-Mexikó első fővárosát. Miután rájöttek, hogy a terület nem gazdag ezüstben, telepések közül sokan vissza akartak térni Mexikóban, de Oñate nem engedte el őket, és sokukat kivégeztette ,ugyanakkor hihetetlenül brutális volt a helyi indiánokkal szemben is ,sokukat megölve , megcsonkítva ,rabszolgasorsba kényszerítve. 1601-ben, Oñate vezetett expedíció sikertelen próbálkozott , hogy megtalálja a legendás ezüst Quivirat (úgy gondolták, hogy a mai közép-kansasi Salinatól keletre). Expedíció idején, legtöbb telepes visszatért Mexikóvárosba. 1604-ben feltárta a terület Nyugat felét,(a Colorado folyó menti területeket - leereszkedve a folyó torkolatáig a Kaliforniai-öböl).

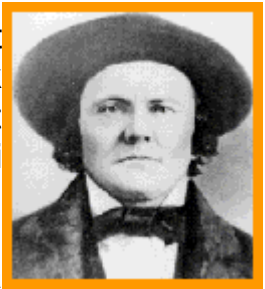
Juan Rodriguez Cabrillo(? - 1543) spanyol vagy portugál felfedező ? Cabrillo volt az első európai felfedező a kaliforniai tengerparton.

Lucas Vasques de Ayllon 1475 - 1526)-első spanyol gyarmatosító Dél-Kaliforniában

Kit Carson(1809-1868) amerikai prém vadász. Utmutató ,katona

Christopher a 14. gyermekként született 1809-ben. Korán megtanulta a ház körüli munkát, a pónik hajtását, s apja mellett a fegyverek kezelését .Kit Carsont tulajdonképpen Frémont ráncigálja magával a nemzeti dicsőség csarnokába. Carson már letelepedne. Taostól ötven mérföldnyire, a Cimarron partján remek farmot vásárol magának. Ám alig nyomja földjébe az ekevasat, Frémont újra jelentkezik, s magával viszi katonai vállalkozásaira. Így keveredik bele a kaliforniai eseményekbe, és vesz részt az első indián mészárlásokban. Gerilla vállalkozásokat vezet, harcol a mexikóiak ellen, és jelen van akkor is, amikor kikiáltják Kalifornia csatlakozását az Unióhoz. Fremont Oregoni és Kaliforniai expedícióiban -mint útmutató vesz részt ,nagy mértékben hozzájárult az Egyesült Államok nyugati terjeszkedéséhez

Kit Carsonról egy időben azt mesélték, hogy szerette az indiánokat. Évekig élt a csejének között, s első felesége is indián asszony volt. Ám bármilyen hírnévre tett is szert, az indiánoknak csakhamar csalódnuk kellett benne.

1864. november 25-én 14 tiszt, 321 katona és 72 indián felderítő élén a Canadian folyó közelében, Adobe Wallsnál váratlanul rajtaüt az arapaho, komancs és kajova indiánok közös táborán, ahol iszonyú mészárlást rendez. Jelentésében így ír erről: "Adobe Wallsnál bátor katonáimmal megfenyítettem a rabló és lázadó "préri indiánokat."Az 1865-ös navaho hadjárat idején megvalósítja a "felperzselt föld" taktikáját, és mire az ősz beköszönt, a nyájak és a gabonaföldek, a gyümölcsfák java részét elpusztítja.

Marcos de Fray Niza (1495 - március 25, 1558)egy ferences pap volt ,aki azt állította , hogy felfedezte a híres " Hét Arany várost Cibolát" a mai Új-Mexikó.nyugati részén

De Niza Savoyában született (ma Franciaországban, de ez akkor olasz volt) , és beállt ferences szerzetesnek.és 1531-ben Amerikában hajózott , és bebarangolta Perut, Guatemalat és Mexikót. Az Alkirály megbízásából 1539-ben expedíciót vezetett Estevanicoval , hogy találják meg a Hét Arany várost,„Cibolát” .Niza beszámolt, visszatérése után , hogy ő és Estevanico látták távolról a Hét arany várost,de később kiderült , hogy egyszerű Zuni indián Puebló volt , ahol Estevanicot meggyilkolták.

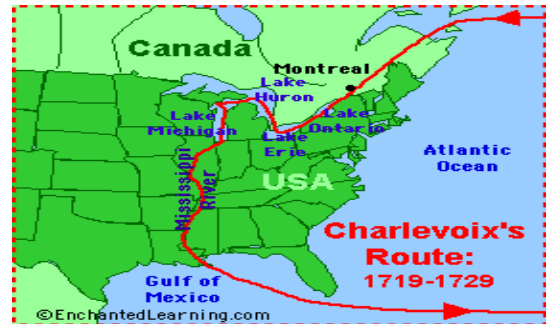
Így 1540-ben a király elküldte Francisco Vasquez de Coronadot, a másik felfedezőt ,aki dühös volt, amikor megtudta, hogy a Pueblo emberek nem olyan gazdagok, mint de Niza hitte,

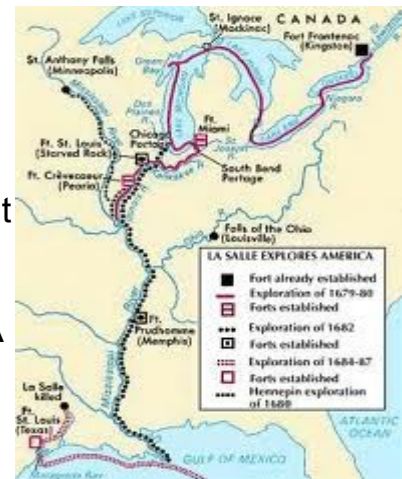
Pedro Menendez de Aviles II.Fülöp király azzal a megbízással küldte Floridába , hogy elűzze az ott meglepedett francia hugenottákat.Floridába érkezve megalapította St.Augustine t, Amerika egyik legrégebbi városát , később a hugenottákat megtámadta és mindenkit megöletett..Az ő nevéhez fűződik Szent Ilona szigetek és Dél -Karolina

felfedezése.

Pierre François-Xavier de Charlevoix (október 29, 1682 - február 1., 1761) volt francia jezsuita pap, felfedező, tanár és író. Írásai közül néhány a legkorábbi írásos beszámoló Észak-Amerikáról *Histoire et Description Generale de la Nouvelle France*, A 1719-1729-között a Szent Lőrinc-folyó területén, a Nagy Tavak vidékén és a Mississippi folyón utazott egészen a Mississippi deltáig, megjegyezte, hogy a Mississippi és az Ohio folyók torkolatánál lehetőség lenne egy stratégiai erődítmény település építésére.

René-Robert Cavalier, Sieur de La Salle (1643-1687) francia felfedező volt, az első európai, aki a Mississippi-folyón végighajózott a Mexikói-öböl felé. Útja során a folyó mindkét partját birtokba veszi Franciaország számára és a területet Louisianának nevezi el. Franciaországnak eddig kevés gyarmata volt Amerikában, elsősorban északon (Kanadában). A francia gyarmatpolitikában az állam nagyobb szerepet játszik, mint például Anglia vagy Hollandia esetében. A francia gyarmatokat pénzzel, katonákkal és közhivatalnokokkal támogatják. Franciaországot elsősorban az Indiába vezető tengeri átjárók és az indiánokkal folytatott szőrmekereskedelem érdekli.

Roald Engelbregt Gravning Amundsen (Borge, 1872. július 16. – ismeretlen 1928. június 18.) norvég felfedező. Ő hajózott először át az Északnyugati átjárón (1903-1906), majd 1910–12-es expedíciójával elsőként érte el a Déli-sarkot 1911. december 14-én. Amundsen a norvégiai Borge-ban született, Oslo mellett. Fridtjof Nansen Grönlandot átszelő expedíciójának hatására döntött úgy, hogy életét a felfedezésnek szenteli. Ő vezette azt az 1903-ban indult expedíciót, amelyben először sikerült végighajózni az Atlanti-óceánról a Csendes-óceánra az Északnyugati átjárón. A Gjøa nevű hajóval 1906-ban érkeztek meg úgy, hogy a feladatot hatan teljesítették (Amundsen, Lindström, Gustav Juel Wiik, Ristvedt, Godfred Hansen, Helmer Hanssen).

A mágneses sarokhoz közel hajózva megfigyeléseikkel igazolták, hogy a pólus elvándorolt arról a helyéről, amit 1831-ben Ross meghatározott.

Az expedíció Amundsen tanulmányozta a sarkvidéken élő emberek szokásait, mert el akarta tanulni, hogyan lehet élni az ilyen szélsőséges körülmények között. Eltanulta a szánhúzó kutyák hajtását, és dokumentálta hőszigetelő ruházatukat. Feljegyzéseit és gyűjteményét a néprajztudomány később nagyon felértékelte.

Samuel de Champlain (1567–1635) francia hajós, térképész, felfedező. 1608 július 3-án; Champlain vezetésével 32 telepes megalapította Quebec városát hogy a szőrme-kereskedelmi központot hozzanak létre. De csak kilenc telepes élte túl az első nehéz telet „Új franciaország atyjának” is nevezik

Sebastian Rodriguez Cermeno, II. Fülöp spanyol király 1595-ben azzal a céllal küldte, hogy vizsgálja meg a kaliforniai partvonalat ki e célból Fülöp-szigetéről Kaliforniába hajózott. A hosszú út fáradalmi és amerikai partok sziklazátonyai hajótörést eredményeztek Point Reyes-nél (észak San Francisco), Építettek egy kisebb csónakot a roncsokból és sikerült eljutniuk Acapulcoba

Vitus J. Bering (1681 – 1741) Vitus Jonassen Bering

(olykor a helytelen Behring alak is előfordul) (Horsens (Dánia), 1681. augusztus – Bering-sziget (Kamcsatka közelében), 1741. december 19.) dán származású tengerész, az orosz haditengerészet kapitány-parancsnoka, akit tengerészei Iván Ivanovicsként ismertek

1703-ban, egy kelet-indiai utazás után csatlakozott az orosz haditengerészethez, a nagy északi háború idején a balti flottánál szolgált. 1710-1712 között az Azovi-tengeri flottánál szolgált Taganrogban és részt vett az orosz-török háborúban. Orosz nőt vett feleségül, 1715-ben rövid látogatást tett szülőfalujába, ahová aztán többé nem tért vissza. Egy I. Péter orosz cár által felvázolt nagyívű terv keretében indultak meg azok az Észak-Ázsia partjait felfedező utak, melyek Bering első útját jelentették Kamcsatkába. 1725-ben az orosz kormány felügyelete alatt Ohotszkba ment, keresztezve Kamcsatkát, és megépítette a Szent Gábiel hajót. Bering 1728-ban észak felé indult, egészen addig, amíg a szárazföld észak felé nyúlt.

A következő évben sikertelen kísérletet tett a kontinens keleti folytatásának feltárására, közben újra felfedezte a Diomedé-szigeteket, melyet korábban Szemjon Gyezsnjev fedezett fel. 1741-től expedíciókat indított Észak-Amerika irányába. Egy vihar szétszórta a hajókat, de Bering megpillantotta Alaszka partjait és kikötött a Kajak-szigeten (vagy annak környékén). Az Alekszej Csirikov parancsnoksága alatt álló második hajó Északnyugat-Amerika partjait fedezte fel (a mai Alexander-szigeteket). Bering és Csirikov utazásai jelentős

részt képviseltek a később nagy északi expedícióként elnevezett orosz északi csendes-óceáni felfedezéseknek.

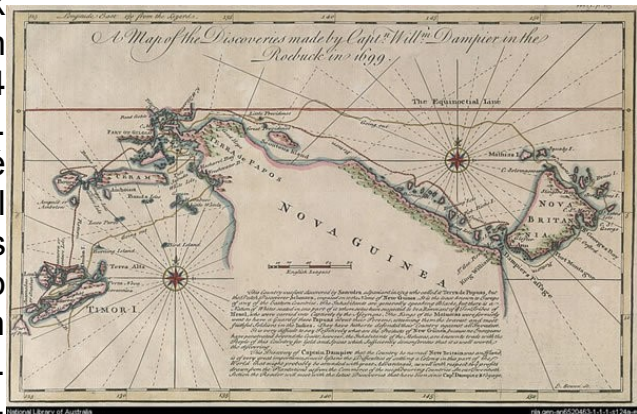
William Clark (1770-1838) Thomas Jefferson elnök támogatásával létrejött

első transzkontinentális expedíció a Csendes Óceán partjára, melynek vezetői két indiánháborús veterán William Clark és Lewis Meriwether volt. Az expedíció tudományos és kereskedelmi célokat szolgált és tanulmányozta a terület növényzetét, állatvilágát, földrajzát, figyelembe véve a gazdasági szempontokat is.

William Dampier (1651-1715), angol kalóz, felfedező és térképész. Dampier

a XVII. századbeli hajósok legmerészebbike, született Angliában 1652., megh. Londonban 1712. Már 14 éves korában tengerre szállt, 1674. egy jamaikai ültetvény felügyelőjévé lett, azután a Campeche-öbönlél berzsenyfa gyűjtéssel foglalkozott és arról a vidékről írta utóbb *Voyages to the bay of Campeachy* és *Treatise on winds and tides* (London 1729) c. műveit. Egyszer kalózkok fogták el, akiknek kalandozásaiban is rész vett. Miután 1679-91. a kalózkokkal háromszor járt a Csendes-óceánon és több szigetet fedezett föl, kalandos utazásainak leírása - *New voyage round the world* (London 1697-1707, 3 köt.) - által megismerkedett Oxford gróffal, a tengerészeti hivatal első lordjával. Egyedüli hajós, felfedező, aki háromszor kerülte meg a földet, felfedezve Ausztrália és Új-Guinea ismeretlen területeit.

Készítette: Szócs Béla